

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია
პირველწოდებული სახელობის ქართული უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სამართლის სკოლა
სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამა „ფილოლოგია“

ხელნაწერის უფლებით

ნინო ხუბერაშვილი

შესიტყვებების როლი დარგობრივ თარგმანში
(იურიდიული და ფინანსური ტექსტები)
ქართული და ინგლისური ენების მაგალითზე

ფილოლოგიის დოქტორის აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად წარმოდგენილი ნაშრომის

სადისერტაციო მაცნე

0232.1.3. ფილოლოგია

თბილისი

2020

სადისერტაციო ნაშრომი შესრულებულია საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სამართლის სკოლაში.

სამეცნიერო ხელმძღვანელი:

ლელა აბდუშელიშვილი, განათლების მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

რეცენზენტები:

1. **მაია მარღანია**, ფილოლოგიის დოქტორი, პროფესორი
2. **მადონა შელია**, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება 2020 წლის 23 მაისს 16-00 საათზე. საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა და სამართლის სკოლის სადისერტაციო საბჭოს ფილოლოგიის სექციის სადისერტაციო კომისიის სხდომაზე. საგანგებო მდგომარეობის პირობებში დისერტაციის დაცვა ჩატარდება ონლაინ რეჟიმში, დისტანციურად. საჯარო დაცვის პროცესში მონაწილეობა შესაძლებელია შემდეგი ბმულის საშუალებით: <https://zoom.us/j/8978585107>

სადისერტაციო ნაშრომის გაცნობა შესაძლებელია საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის ქართული უნივერსიტეტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში

სადისერტაციო მაცნე დაიგზავნა 2020 წლის „_____“ _____

სადისერტაციო საბჭოს ფილოლოგიის სექციის სწავლული მდივანი, ფილოლოგიის დოქტორი

ნინო მამარდაშვილი

სადისერტაციო ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

სადისერტაციო ნაშრომში გამოკვლეულია ინგლისური შესიტყვებების როლი დარგობრივ თარგმანში იურიდიული და ფინანსური ტექსტების საფუძველზე და მათი ქართულ ენაზე თარგმნის პრობლემები და ტერმინების ქართულად გადმოცემის საშუალებები. გამოვლენილია ყველა ის გარემოება, რომელიც გასათვალისწინებელია იურიდიული და ფინანსური დარგობრივი ტექსტების თარგმანის კვალიფიციურად შესასრულებლად. სადისერტაციო ნაშრომში განხილულია დარგობრივი შესიტყვებების თარგმნის საკითხები და გამოვლენილია მათი ქართულ ენაზე თარგმნის მეთოდები. მასში ასევე წარმოდგენილია ის ძირითადი ენობრივი, თუ ლინგვისტური მახასიათებლები, რომლებიც განაპირობებს დარგობრივი შესიტყვებების დამკვიდრებას ენაში. აქვე განხილულია მთელი რიგი გარემოებები, რაც ხაზს უსვამს დარგობრივი შესიტყვებების სწორი თარგმნის ეფექტურობას კომუნიკაციის პროცესში. შესწავლილია შესიტყვებების ფორმირებების ძირითადი ტენდენციები და ის კანონზომიერებები, რომლებიც გასათვალისწინებელია ხარისხიანი დარგობრივი თარგმანის შესრულებისას. ნიშანდობლივია რომ, ჩვენს ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკური თუ ეკონომიკური ფაქტორებიდან გამომდინარე, თარგმანმცოდნეობა ბოლო პერიოდში განსაკუთრებით აქტუალური გახდა. შესაბამისად, ნაშრომი განიხილავს იმ მიმართულებებს, რომლებიც საჭიროებენ ნათარგმნ მასალას დარგობრივ მიმართულებებში. სხვადასხვა ქვეყნებში მიმდინარე დინამიკურმა პროცესებმა, საქმიანი ურთიერთობების ჩამოყალიბების პროცესში, განაპირობა ტერმინოლოგიის, სიტყვათშეთანხმებებისა და ფიქსირებული ფრაზების შემოტანა და დამკვიდრება საერთაშორისო მთარგმნელობით პრაქტიკაში.

ნაშრომი განიხილავს ქართული იურიდიული და ფინანსური ტერმინოლოგიის ახალი ტერმინებით შევსების ტენდენციებს. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ სხვადასხვა ქვეყნებში

განხორციელებულ ეკონომიკურ და პოლიტიკურ პროცესებს თანახმად ამ ენებში დამკვიდრებული ტერმინოლოგიური ერთეულების შემოტანა და დამკვიდრება საერთაშორისო იურიდიულ და ფინანსურ მიმართულებებში. ნაშრომი განიხილავს იურიდიულ და ფინანსურ დარგობრივ თარგმანში დინამიური ეკვივალენტობის პრობლემასა და იურიდიული და ფინანსური დარგის ტექსტების თარგმნის თავისებურებებს; ამასთანავე, განხილულია დარგობრივი ტერმინოლოგიის ლინგვისტური დანიშნულება. გაანალიზებულია ინგლისურენოვანი ტერმინ-შესიტყვებებისთვის ქართული ეკვივალენტების მისადაგება და მათი მართებული შესატყვისების შემოტანა და დამკვიდრება ქართულ ენაში. ნაშრომში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია, იურიდიული და ფინანსური დარგობრივი ტექსტების თარგმნის ადეკვატურობის საკითხს და ყურადღება გამახვილებულია იმ პრობლემებსა და ხარვეზებზე რაც წარმოიქმნება იურიდიული და ფინანსური დარგობრივი ტექსტების თარგმანში. თანამედროვე მსოფლიოში იურიდიულ და ფინანსურ სფეროში მიმდინარე აქტიურმა პროცესებმა, მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა დარგობრივი ლექსიკის ველეგების გააქტიურების თვალსაზრისით. ეკონომიკური და იურიდიული სფეროს განვითარება, პირდაპირ კავშირშია დარგობრივი ლექსიკის სისტემატიზაციასთან, რადგან სწორედ ეფექტური კომუნიკაცია წარმოადგენს საქმიანი ურთიერთობების წარმატების საწინდარს.

ნაშრომში გამოკვლეულია თანამედროვე ინგლისურენოვანი ტერმინოსისტემის გავლენა ქართულ ენაში არსებულ ლექსიკურ ერთეულებზე და დარგობრივი ხასიათის ტერმინოსისტემის ფორმირებაზე. ნაშრომში განხილულია ეკვივალენტობის პრობლემა და იურიდიული და ფინანსური დარგობრივი შესიტყვებების თარგმნის თავისებურებები, გაანალიზებულია ინგლისურ ენაში არსებული ტერმინ-შესიტყვებების მართებულად გადმოტანისა და სწორი ეკვივალენტის შესაბამისი აუცილებლობა ქართულ ენაზე. ყურადღება გამახვილებულია დარგობრივი ტერმინოლოგიის ენის დანიშნულებაზე, ეფექტური დარგობრივი თარგმანის განხორციელების კუთხით, დასმულია დარგობრივი ტექსტების თარგმნის ადეკვატურობის საკითხი, ასევე განხილულია დარგობრივი ტერმინ-შესიტყვებების კუთხით არსებული

პრობლემატიკა, რაც წარმოშობს გარკვეულ ხარვეზებს თარგმანის შესრულებისას და გარკვეულწილად ხელს უშლის ეფექტური კომუნიკაციის დამყარებას სხვადასხვა დარგებში.

თემის აქტუალურობა

განპირობებულია საქართველოს აქტიური თანამშრომლობით საზღვარგარეთის ქვეყნებთან და იურიდიული და ფინანსური ბიზნეს ურთიერთობების გაფართოებით სხვადასხვა საქმიანი მიმართულებებით. შესაბამისად, დარგობრივ ტერმინოლოგიაზე მზარდი მოთხოვნა განპირობებულია, სამუშაო პროცესებში სწორი თარგმანის საჭიროებით. გამოიკვეთა დარგობრივი ტერმინოსისტემის შესწავლისა და მისი ფორმირების აუცილებლობა. თანამედროვე ინგლისურენოვანი იურიდიული და ფინანსური ტერმინოლოგია, მისი მზარდი მოთხოვნიდან გამომდინარე, წარმოდგენს ახალ სამეცნიერო საკვლევ მასალას. სწორედ ამ სფეროს აქტუალობა და არასათანადო კვლევების არსებობა ამ მიმართულებით, ქმნის სხვადასხვა სახის პრობლემებს ტერმინ-შესიტყვებების თარგმნასთან დაკავშირებით. სადისერტაციო ნაშრომის მიზანია, ერთი მხრივ იურიდიული და ფინანსური ტერმინოსისტემის კლასიფიკაცია, ხოლო მეორე მხრივ, ტერმინ-შესიტყვებათა ქართულ ენაზე თარგმნისა და დამკვიდრების ტენდენციების შესწავლა და გამოვლენა, ასევე ნაშრომი მოიცავს დარგობრივი ტერმინოსისტემის განსაზღვრასა და იმ ლინგვისტურ პრობლემათა ანალიზს, რაც აუცილებელია სწორი და ეფექტური თარგმანის შესასრულებლად.

კვლევის ძირითადი მიზნები და ამოცანები

სადისერტაციო ნაშრომის მიზანია დარგობრივი ტერმინოსისტემის გადახედვა, ახლებური ტენდენციების გამოვლენა და შემუშავება მთარგმნელობითი კუთხით. დარგობრივი ტერმინ-შესიტყვებების მართებული ფორმების შემოტანა ქართულ ენაში და მათი ზუსტი ეკვივალენტების დადგენა. ასევე, მთარგმნელობა და უთარგმნელობის პრობლემების

ანალიზი და სხვადასხვა მთარგმნელობითი მეთოდების შემუშავება ეფექტური თარგმანის განხორციელებისთვის. თარგმანის პრაქტიკისა და თეორიების გადახედვა და ენის ლექსიკური მარაგის სისტემატიზაცია. ინგლისური და ქართული ენების სემანტიკური განსხვავებით გამოწვეული მთარგმნელობითი პრობლემების გადაჭრა და სტრუქტურული მახასიათებლების განსაზღვრა ეფექტური კომუნიკაციის წარმოების კუთხით.

ტერმინ-შესიტყვებები წარმოდგენს ფიქსირებულ ლექსიკურ ერთეულებს, რომლებიც ენაში მზა ფორმით გვხვდებიან. მათი ზუსტი ანალოგის ცოდნა განაპირობებს ეფექტურ თარგმანს და ხელს უწყობს მთარგმნელსა, თუ თარჯიმანს სწრაფად და მართებულად განხორციელოს წყარო ენიდან, სამიზნე ენაზე თარგმანი. ტერმინ-შესიტყვებების ცოდნა ასევე წარმოაჩენს მთარგმნელისა და თარჯიმნის კვალიფიკაციას, რადგან ეს ფიქსირებული ლექსიკური ერთეულები ენის განუყოფელი ნაწილია და მათი სწორი გამოყენება ენის სათანადო ცოდნაზე მიუთითებს.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე და ძირითადი დებულებები

იურიდიულ და ფინანსურ სფეროში მიმდინარე თანამშრომლობითი პროცესების წარმატებით განხორციელების კუთხით, თარგმანს, როგორც კომუნიკაციის საშუალებას, საქმიანი თანამშრომლობის დამყარების კუთხით საკმაოდ დიდი როლი უკავია. ნაშრომში წარმოდგენილია იურიდიული და ფინანსური შესიტყვებების თარგმანის პრობლემების სტრუქტურულ-სემანტიკური ანალიზი და შემუშავებულია გარკვეული რეკომენდაციები სწორი მთარგმნელობითი მეთოდების შერჩევის კუთხით. ასევე წამოდგენილია ის კანონზომიერებები, რომლებიც გასათვალისწინებელია მართებული ტერმინ-შესიტყვებების შემოტანისა და დამკვიდრების მიმართულებით. დარგობრივი ტერმინოლოგიის ერთი ნაწილი თარგმნადია, რაც გულისხმობს ეკვივალენტი ტერმინების არსებობას სამიზნე ენაში, ხოლო რაც

შეეხება მეორე - უთარგმნელ ნაწილს, თარგმანში გვხვდება მათი აღწერილობითი, ან პირდაპირი ჩანაცვლება. ნაშრომის ფარგლებში შესწავლილმა სხვადასხვა სახის იურიდიული, თუ ფინანსური დოკუმენტაციის ანალიზმა, შესიტყვებების თარგმანის კუთხით გამოავლინა მთელი რიგი სირთულეები, რაც მოითხოვს სათანადო ფორმირებასა და ამ ტერმინ-შესიტყვებების მართებული ეკვივალენტებით შემოტანას ქართულ ენაში.

კვლევაში პირველადაა შემუშავებული ამ დარგის ტერმინების სტრუქტურულ - სემანტიკური ანალიზი, აღნიშნული ტერმინოლოგიის ინგლისური ენიდან ქართულ ენაზე თარგმნის თავისებურებები და სპეციფიკა. ასევე, შემუშავებულია აღნიშნულ მთარგმნელობით საკითხებთან დაკავშირებული რეკომენდაციები. საკვლევი მასალა მოძიებულია სხვადასხვა სახის იურიდიული და ფინანსური ხასიათის დოკუმენტებიდან, როგორცაა: საქართველოს კონსტიტუცია, არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების კოდექსი, ასოცირების ხელშეკრულება, იურიდიული და ფინანსური დარგების ხელშეკრულებები, ევროკავშირის დირექტივების ქართული თარგმანები, სააღრიცხვო და აუდიტის დოკუმენტაცია. ასევე, საკვლევი მასალა მოვიძიეთ ინგლისურ-ქართული და ინგლისურ ინგლისური ტერმინოლოგიური და ზოგადი ლექსიკონებიდან, ენციკლოპედიებიდან, ქართულად ნათარგმნი იურიდიული და ფინანსური სახელმძღვანელოებიდან, ინგლისური და ქართულენოვანი სატელევიზიო გადაცემებიდან, საერთაშორისო პუბლიკაციებიდან.

კვლევის თეორიული და მეთოდოლოგიური საფუძვლები

დასახული ამოცანების გადასაჭრელად ნაშრომში გამოყენებულია კომპლექსური მეთოდი, რომელიც მოიცავს, ლინგვისტური მასალის გაანალიზებას, ენობრივი განსხვავებების გამოვლენას, მთარგმნელობითი მეთოდების შემუშავებას, სისტემური შეპირისპირების მეთოდებს, სტრუქტურულ-სემანტიკური და კონტექსტუალური ანალიზის მეთოდებს.

ნაშრომის თეორიული ღირებულება

ნაშრომის თეორიული ღირებულების არსი მდგომარეობს იმაში, რომ ჩატარებული თვისობრივი და რაოდენობრივი კვლევა საშუალებას გვაძლევს გამოვყოთ იურიდიული და ფინანსური ტერმინოლოგიის ქართულ ენაზე თარგმნის თავისებურებანი, განვსაზღვროთ ის განონზომიერებები, რომლებიც აუცილებელია დარგობრივი ტერმინოსისტემის ფორმირების კუთხით, გავანალიზოთ დარგობრივი ლექსიკის თარგმნის ზოგადი პრობლემები. აღსანიშნავია, რომ კვლევის შედეგად მიღებული დასკვნები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ტერმინების თარგმნის პრობლემების მოგვარებასა და ტერმინთა სისტემების ჰარმონიზაციაში ლინგვისტური მიმართულებით.

ნაშრომის პრაქტიკულ მნიშვნელობა

ნაშრომის პრაქტიკული მნიშვნელობა მდგომარეობს იმაში, რომ ჩატარებული კვლევის შედეგები საშუალებას მისცემს მთარგმნელებსა და თარჯიმნებს ეფექტური კომუნიკაციის დამყარების ხელშეწყობის კუთხით. ამასთანავე, დარგობრივი ტერმინოსისტემის თარგმნის მიმართულებით გამოვლენილი კანონზომიერებები, წარმოადგენს ღირებულ მასალას მთარგმნელობითი და ლინგვისტური სალექციო კურსებისთვის; ასევე სამართალმცოდნეობის, ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის დარგობრივი ინგლისური ენის შესწავლის პროცესში; ამასთანავე გარკვეულ წვლილს შეიტანს იურიდიულ და ფინანსურ დარგში თარგმანთან დაკავშირებული პრობლემების მოგვარების საკითხში და ეფექტური საერთაშორისო ურთიერთობების დამყარების საქმეში.

ნაშრომის სტრუქტურა და მოცულობა

ნაშრომი შედგება შესავლის, სამი ნაწილის, 10 ქვეთავისა და დასკვნისგან. თავი I ეძღვნება შესიტყვებების მიმოხილვის თეორიულ საფუძვლებს. თავი II განიხილავს დარგობრივი თარგმანის თავისებურებებს. თავი III განიხილავს დარგობრივი შესიტყვების თარგმანის სირთულეებს ინგლისური მაგალითებისა და ქართული ეკვივალენტების ანალიზის საფუძველზე. დასკვნაში განზოგადებულია სამეცნიერო კვლევითი მუშაობის საფუძველზე მიღებული შედეგები. დისერტაციას თან ერთვის გამოყენებული ლიტერატურის სია. ნაშრომი მოიცავს 165 გვერდს, გამოყენებული ლიტერატურის სია 179 დასახელებულ წყაროს აერთიანებს.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

თარგმანმცოდნეობა შეისწავლის თარგმანის მიმართულებით არსებულ ლინგვისტურ პრობლემებსა და საკითხებს. თარგმანმცოდნეობის მიმართულებით ჩატარებული კვლევები, ხელს უწყობდა ქვეყნებს ისტორიული, კულტურული და სოციალური განვითარების კუთხით. ენა ვითარდებოდა და იხვეწებოდა ქვეყნებში მიმდინარე გლობალური პროცესების პარალელურად, რადგან სწორედ ის წარმოადგენს კულტურათაშორისი ურთიერთობების საწინდარს. ხალხებს შორის ეფექტური კომუნიკაციის დამყარება, განპირობებულია ენის სწორი და მართებული გამოყენებით. სალიტერატურო და საკომუნიკაციო ენა მუდმივად წარმოადგენდა კვლევის ობიექტს, რადგან სწორედ მისი საშუალებით ხდებოდა საუკუნეების მანძილზე ურთიერთობების დამყარება. რაც შეეხება დარგობრივ ენას, მისი აქტუალობა მეტწილად განაპირობა გლობალურმა ცვლილებებმა სახელმწიფოთა თანამეგობრობის კუთხით. დარგობრივი ენა ხასიათდება გარკვეული თავისებურებებით, რაც მას განასხვავებს ლიტერატურული ენისგან. შესაბამისად, ამ დარგის თარჯიმანსა და მთარგმნელს მოეთხოვება, სპეციფიკური ცოდნა მისი დარგის მიმართულებით. სწორედ აქ იკვეთება მთავარი სირთულე მთარგმნელისა ან თარჯიმნის კვალიფიკაციის კუთხით, ვინ უნდა

ასრულებდეს დარგობრივ თარგმანს: ლინგვისტი, თუ დარგის სპეციალისტი.

საქართველოს სწრაფვამ ევროატლანტიკური სივრცისკენ, განაპირობა მთელი რიგი საქმიანი ურთიერთობების დამყარება სხვადასხვა მიმართულებით. მოგეხსენებათ, რომ მოლაპარაკებების წარმოების ერთადერთი საშუალება არის კომუნიკაცია, ხოლო ენა ერთადერთი სამუშაო იარაღი კომინიკაციის პროცესში. ინგლისური წარმოადგენს საერთაშორისო ურთიერთობების წარმოების ენას, რადგან ქვეყნების აბსოლუტური უმრავლესობა ინგლისურენოვანია. თარგმანის მიმართულებით გასათვალისწინებელია მთელი რიგი კანონზომიერებები, რათა წყარო ენაზე არსებული ტექსტი, სწორად გადავიტანოთ სამიზნე ენაზე, რაც განაპირობებს ამ თანამშრომლობის ეფექტურად განხორციელებას. სწორედ ამ მიმართულებით იკვეთება ენის ეკვივალენტობის პრობლემა და აქტუალურად მიმდინარეობს მისი შესწავლა დარგობრივ მიმართულებებში.

საქმიან ურთიერთობებში ჩართული მხარეები, სამუშაო ენად იყენებენ ინგლისურ ენას და შესაბამისად დგება თარგმანის აუცილებლობა. ეფექტური კომუნიკაციის დამყარებისა და სწორი მესიჯის გადატანის კუთხით, მოლაპარაკებაში ჩართულ მხარეებს ექმნებათ მთელი რიგი სირთულეები ენობრივი კომპეტენციიდან გამომდინარე. თუმცა, ენობრივი კომპეტენცია არ წარმოადგენს ერთადერთ დაბრკოლებას ამ მიმართულებით. ამ პროცესებში გასათვალისწინებელია მონაწილე მხარეების კულტურული და ისტორიული წარმომავლობა. სწორედ ეს გარემოებები წარმოშობს პრობლემის კომპლექსურობას და მოითხოვს სათანადო მიდგომებს, რათა ერთი მხრივ არ შეფერხდეს თანამშრომლობა და მეორე მხრივ ხელი შეუწყონ საერთაშორისო ურთიერთობების ეფექტურ განვითარებას.

ამასთანავე, აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ მეცნიერულმა და ტექნოლოგიურმა განვითარებამ განაპირობა ენის ლექსიკური კორპუსის ტრანსფორმაცია. ენაში მუდმივად შემოედინება და მკვიდრდება დარგობრივი ტერმინ-შესიტყვებები და შესაბამისად საჭიროა იმ კანონზომიერებების დადგენა, რაც ხელს შეუწყობს ტერმინოსისტემის სწორ ფორმირებას. დღესდღეობით ქართველი ლინგვისტებისთვის იურიდიული და ფინანსური შესიტყვებების

კვალიფიციურად თარგმნა ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ამოცანას წარმოადგენს, რადგან თანამედროვე იურიდიულ და ფინანსურ სფეროში მიმდინარე თანამშრომლობა მოითხოვს ეფექტური კომუნიკაციის არსებობას. იურიდიული და ფინანსური სფერო გამუდმებით ვითარდება, იხვეწება და შესაბამისად, იურიდიული და ფინანსური ტერმინოლოგიაც მრავალფეროვანი ხდება. ეს პროცესი აისახება ბევრ ენაში და შესაბამისად, ქართული ენაც საჭიროებს გადახედვას ლინგვისტური კუთხით და მოზღვავებული ტერმინების მართებულ კლასიფიკაციასა და ფორმირებას. იურიდიული და ფინანსური დარგობრივი შესიტყვებები განსაკუთრებული ინტერესის საგანია მთარგმნელობითი თვალსაზრისით. მთარგმნელებისათვის უცხოენოვანი ლექსიკური ტერმინისათვის ქართული ეკვივალენტი ტერმინის მისადაგება ყოველთვის რთულ ამოცანას წარმოადგენდა. სპეციალისტები ტერმინთა ეკვივალენტურობის პრობლემების წინაშე დგანან, რაც განპირობებულია დარგობრივი ლექსიკონების ნაკლებობითა და ინგლისურენოვანი სპეციფიკური ტერმინოლოგიის ქართული ანალოგების სიმწირით.

თავი I. შესიტყვებების მიმოხილვის თეორიული საფუძვლები

თავი I ეძღვნება შესიტყვებების მიმოხილვის თეორიულ საფუძვლებს. შესიტყვებების კვლევის მრავალწლიანი მცდელობის მიუხედავად, მათი შესწავლა კვლავ აქტიურად მიმდინარეობს იმ გარემოებიდან გამომდინარე რომ შესიტყვება სტრუქტურული და სემანტიკური თვალსაზრისით წარმოადგენს ჰეტეროგენულ ფენომენს, რაც მნიშვნელოვნად განაპირობებს კვლევის სირთულეს. ენათმეცნიერებაში გვხვდება სამი ძირითადი ინდიკატორი რაც შესიტყვებებს, როგორც ლექსიკურ ერთეულს ახასიათებს:

სტრუქტურული მდგრადობა.

მონოლითური ტრანსფორმირებული მნიშვნელობა.

ექსპრესიულ-ემოციური შეფერილობა.

შესიტყვეებები ენაში გვხვდება მზა, ფიქსირებული ფორმით. ლინგვისტურ ლიტერატურაში ისინი გვხვდება იდიომატიზებულ, ლექსიკურ ერთეულებად. შესიტყვეებები ენის განუყოფელი ნაწილია. შესაბამისად, ისინი მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ენის ლექსიკური ფონდის გამდიდრების კუთხით. ენის შემოქმედებითობის უნარი ხელს უშლის მათი ფიქსირებული რაოდენობის განსაზღვრას, რადგან ენის, როგორც ცოცხალი ორგანიზმის უნარი განაპირობებს მათ მუდმივ წარმოქმნასა და დამკვიდრებას ენის კორპუსში. შესიტყვეების ჩამოყალიბებისა და დამკვიდრების პროცესი მიმდინარეობდა სოციალური, ენობრივი და ისტორიულ-კულტურული ფაქტორების ურთიერთქმედების პარალელურად. შესაბამისად, შესიტყვეებში ასახულია ერების მიერ შექმნილი, ის სოციალური თუ ფილოსოფიური გამოცდილება, რომელიც მათ ათწლეულების განმავლობაში შეიძინეს. შესიტყვეებში ასევე ასახულია ამ ენაზე მოსაუბრე ხალხის ისტორია, ფსიქოლოგია, ტრადიციები და კულტურული რეალიები, საზოგადოებრივი თუ პოლიტიკური ცხოვრება, სოციალურ-ეკონომიკური ურთიერთობები. ამასთანავე, შესიტყვეებს განიხილავენ სინამდვილესა და აზროვნებასთან თანაფარდობაში.

შესიტყვეების შესწავლის კუთხით გასათვალისწინებელია მთელი რიგი გარემოებები, როგორცაა ექსპრესიულობა, ხატოვნება, ინტენსიურობა და შეფასება. შესაბამისად, შესიტყვეების კვლევის მიმართულებით მუდმივად ვითარდებოდა და იხვეწებოდა ის მახასიათებლები, რომლებსაც მეცნიერები სხვადასხვა კლასი-ფიკაციით აყალიბებენ. შესიტყვეების მნიშვნელობისა და შინაარსის დადგენისას მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება კონტექსტს, რომელშიც ისინი გამოიყენება. კონტექსტი გვეხმარება ორაზროვანი და ბუნდოვანი თანაგამოყენებადი ლექსიკური ერთეულების მნიშვნელობის განსაზღვრაში. კონტექსტი ერთ-გვარად ხელს უწყობს შესიტყვეების რეალიზებას, ამასთანავე წარმოაჩენს მათ კონკრეტულ მნიშვნელობასა და მათთვის დამახასიათებელ ბუნებას.

შესიტყვება, როგორც დარგობრივი ტერმინი, ხასიათდება ხუთი ძირითადი განმარტებით, რომელთაგან თითოეული რამოდენიმე ფუნქციით გამოიყენება:

1. ლექსიკური ერთეულების თავმოყრის ტენდენცია ტექსტსა თუ ტექსტურ კორპუსში, მათი შეჯგუფება და ურთიერთ-შეკავშირება მიუხედავად იმისა ქმნიან თუ არა სინტაქსურ მოდელს.
2. ლექსიკური ერთეულების თავმოყრა და ურთიერთშეკავშირება სინტაქსურ ჭრილში შეზღუდულია გამოყენების თვალ-საზრისით მხოლოდ ზოგადი წესებისა და გარემოებების გამო. (რომელსაც ასევე ეწოდება თავისუფალი/ღია შესიტყვება, ან ღია/თავისუფალი შესიტყვება);
3. ლექსიკური ერთეულების თავმოყრა და ურთიერთშეკავშირება სინტაქსურ ჭრილში, გამოყენების თვალსაზრისით შეზღუდულია არა მხოლოდ ზოგადი წესებისა და გარემოებების გამო, არამედ მისი შემადგენელი ელემენტების გამოყენების წესებიდან გამომდინარე (რომელსაც ხშირად ეწოდება შეზღუდული ტიპის შესიტყვება).
4. ლექსიკური ერთეულების თავმოყრა და ურთიერთშეკავშირება გაუთვალისწინებელი კრეატიული ფორმით რომელიც ეწინააღმდეგება ზოგად წესებს გამოყენების ან შეჯგუფების შეზღუდვებიდან გამომდინარე (მას მეტწილად უწოდებენ კრეატიულ კომბინაციას, ვიდრე შესიტყვებას).
5. ლექსიკური ერთეულების წინდებულთან ან გრამატიკულ სტრუქტურასთან შეკავშირების ტენდენცია, როგორცაა ინფინიტივი ან ბრუნვა (მას ეწოდება გრამატიკული შესიტყვება და განსხვავდება ლექსიკური შესიტყვებისაგან).

ამდენად, ჩვენ მუდმივად ვქმნით ახალ შესიტყვებებს უკვე არსებული შესიტყვებების გავრცობით და გამრავალფეროვნებით, ან მიზანმიმართულად ვაწყვილებთ საპირისპირო, ან განსხვავებულ სიტყვებს ახალი მნიშვნელობებისა და შესიტყვებების მისაღებად. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ენაში არსებული მოდელი, შესაძლოა გამოვიყენოთ როგორც არსებული ფონი, რომელთან მიმართებაშიც წარმოიშვება ახალი შესიტყვებები ახალი მნიშვნელობებით. ახალი შესიტყვებები ენაში მკვიდრდება გამოყენებასთან ერთად და ბოლოს ხდება ენის განუყოფელი

ნაწილი. თავის მხრივ ეს შესიტყვებები შესაძლოა შემდგომში გამოყენებულ იქნეს კომუნიკაციის პროცესში გარკვეული მნიშვნელობებით და ეს პროცესი მიმდინარეობს შეუქცევადად.

თავი II. დარგობრივი თარგმანის თავისებურებები

თავი II განიხილავს დარგობრივი თარგმანის თავისებურებებს. მეცნიერება თარგმანის შესახებ ჩამოყალიბდა მე-20 საუკუნის მეორე ნახევარში. საუკუნეების განმავლობაში თარგმანი ვითარდებოდა და უფრო და უფრო სრულყოფილი ხდებოდა, მაგრამ იქიდან გამომდინარე, რომ მე-20 საუკუნის მეორე ნახევარი არის თარგმანის განვითარების პიკი, სწორედ ამ პერიოდში დაიწყო თარგმანის პროცესის თეორიული ახსნა. ნებისმიერი ტიპის თეორია ეფუძნება გარკვეულ პრაქტიკას, სწორედ ამან განაპირობა თარგმანის პრაქტიკული დანიშნულება. პრაქტიკული გამოცდილების დაგროვებამ კი თავის მხრივ ხელი შეუწყო ახალი მიმართულების ჩამოყალიბებას, რაც გულისხმობს მეცნიერებას თარგმანის შესახებ.

დარგობრივი დოკუმენტაცია ასევე გამოირჩევა მისთვის დამახასიათებელი სინტაქსური თავისებურებებით. ესენია: მარტივი, რთული ქვეწყობილი, რთული თანწყობილი წინადადადებების, მტკიცებითი (და არა ძახილის და კითხვითი) წინადადებების გამოყენება, ვნებითი გვარის ხშირი გამოყენება, სტილისტიკური ხერხების ნაკლებობა (სომატური, გაცვეთილი მეტაფორების გარდა), პირდაპირი თქმის უქონლობა და ა.შ. თუმცა აღსანიშნავია მათ შორის არსებული განსხვავებებიც: დარგობრივი კორესპონდენციისათვის და კონტრაქტებისათვის უფრო დამახასიათებელია თხრობითი კილო. დარგობრივ ინსტრუქციებში კი გვხვდება ბრძანებითი კილოც. მიუხედავად იმისა, რომ კითხვითი და ძახილის წინადადებები დარგობრივ დოკუმენტაციაში არ გამოიყენება, დარგობრივ კორესპონდენციაში, რიგ შემთხვევაში, შეიძლება შეგვხვდეს როგორც კითხვითი, ისევე ძახილის წინადადებები. დარგობრივი ტექსტისთვის ასევე მნიშვნელოვანია ტექსტის ორგანიზება. დარგობრივი ტექსტები აზხაცვებად არის

დაყოფილი, დარგობრივ ინსტრუქციებში შეიმჩნევა სათაურებისა და ქვესათაურების სიმრავლე, ხოლო დარგობრივ საკითხებზე დადებული კონტრაქტები იყოფა პუნქტებად და ქვეპუნქტებად.

დარგობრივი თარგმანი, გარკვეული დოზით მოიაზრება შედარებით მარტივი თარგმანის ფორმად, რადგან ის არ საჭიროებს მხატვრულ გაფორმებას და უმთავრესი ამოცანაა მთარგმნელმა სწორად გადმოსცეს ავტორის აზრი. ასევე, მან შეძლებისდაგვარად უნდა შეინარჩუნოს მისი სტილის თავისებურებანი. თუმცა, იმისათვის, რომ სწორად გაიგოს სათარგმნი ტექსტი, მთარგმნელს აუცილებლად კარგად უნდა ესმოდეს მოცემული ინფორმაცია და მასთან დაკავშირებული უცხოენოვანი ტერმინოლოგია. დარგობრივი სტილის მთავარი დამახასიათებელი ნიშნებია გადმოცემის ზუსტი სიცხადე, ნათლად განსაზღვრული წინადადებები და ფორმის ლაკონურობა. თარგმანის შესრულებისას მთარგმნელს მოეთხოვება ზედმიწევნით და ზუსტად გადმოსცეს ავტორის აზრი, მისცეს მას მისაღები დარგობრივი სტილი, რომელიც სათარგმნ ენაზე უფრო მისაღები იქნება დაინტერესებული პირებისათვის.

დარგობრივი თარგმანი არის მთარგმნელობითი საქმიანობის ის სფერო, რომელშიც პროფესიულად მაღალ დონეზე შესრულებული სამუშაო შეიძლება შესრულდეს მხოლოდ მაღალკვალიფიციური დარგობრივი სპეციალისტების საშუალებით, რომლებმაც კარგად იციან საგნობრივი სფერო და მისი სპეციფიური ტერმინოლოგია, სათანადოდ ფლობენ უცხო ენას და რაც ყველაზე მთავარია, ნათლად გამოხატავენ თავის აზრებს სათარგმნ ენაზე და არ არღვევენ ორიგინალის სტილსა და არსს. დარგობრივი თარგმანის მთავარი სირთულე მდგომარეობს ერთი სფეროს სპეციალური ტერმინოლოგიის ცოდნის გადატანა მეორე სფეროში. ამის გამო დარგობრივი თარგმანისას ყოველთვის აუცილებელია ერთ-დროულად იქნეს გამოყენებული დარგობრივი და განმატებითი ლექსიკონები.

დარგობრივი თარგმანი ის ინსტრუმენტია, რომელიც სხვადასხვა ენაზე მოსაუბრე ადამიანებს ხელს უწყობს გაცვალონ ერთმანეთში სამეცნიერო-დარგობრივი და ვიწრო სპეციალიზებული ინფორმაცია. დარგობრივი ტექსტის სახეობებია დოკუმენტები, ლექსიკონები, საცნობარო ლიტერატურა, ინსტრუქციები, კონ-ტრაქტები. დარგობრივი ტექსტის თარგმანს

დიდი სირთულეები ახლავს, კონკრეტულად წარმოგიდგენთ ხუთ ნიშანდობლივ პრობლემას:

- მაქსიმალური სიზუსტე
- ტერმინებში და ცნებებში შეცდომის დაშვებამ შეიძლება შეცვალოს მთლიანი აზრი
- დარგობრივი ტექსტი უნდა გაფორმდეს შესაბამისი სტანდარტებით
- ყველა ტექსტში გამოყენებული უნდა იყოს სამეცნიერო-საქმიანი სამეტყველო სტილი
- დარგობრივი ტექსტის თარგმანი აგებული უნდა იყოს ლოგიკურად, ცხადად და ზუსტად.

დარგობრივი ლიტერატურის თარგმანი ძალზე რთული და შრომატევადია კონკრეტული სპეციალობის და ენის სფეროში ხანგრძლივი, დამაბული და კვლევითი სამუშაოს ნაყოფია. ასეთი სამუშაოს შესასრულებლად სასურველია, მთარგმნელს გააჩნდეს ძალზე მაღალი კვალიფიკაცია და ფლობდეს როგორც ორიგინალის, ისე სათარგმნი ენის დარგობრივ ენას სრულ-ყოფილად. თუმცა, პრაქტიკამ გვიჩვენა, რომ დარგობრივი ლიტერატურის თარგმნისას არ არის აუცილებელი ყველა სფეროს ღრმა ცოდნისა. იმისთვის, რომ კარგად ითარგმნოს, მთარგმნელი უნდა ხედავდეს დარგობრივი მასალის ფორმალურ-ლოგიკური სტილის წყობას. აქვე გვინდა აღვნიშნოთ, რომ ადეკვატური თარგმანის შესრულება რთულია, თუ მთარგმნელმა ან თარგმანმა არ იცის ყველა ის ლექსიკურ-გრამატიკული კანონზომიერებები, რომლებიც დარგობრივი ლიტერატურის საფუძველში დევს. თუმცა დარგობრივი ტექსტის სრული გაგება ხელეწიფება მხოლოდ იმ ადამიანს, რომელსაც აქვს სპეციალური დარგობრივი განათლება.

დარგობრივი თარგმანის დროს მნიშვნელოვანი როლი ენიჭება სემანტიკური და კომუნიკაციურ-პრაგმატიკული ეკვივალენტობის დაცვას, რაც, თავის მხრივ, გამოიხატება ტექსტის სწორ პრაგმატულ, მიზანმიმართულ გამოყენებაში. ამასთანავე, თავს იჩენს სინქრონული თარგმანისა და მანქანური თარგმანის პრობლემებიც. სინქრონული თარგმანი გულისხმობს წყარო ენისა და სამიზნე ენის თანადროულ რეალიზაციას. შესაბამისად, ამ

ტიპის თარგმანს ახასიათებს მრავალი დარგობრივი და ფსიქოლოგიური ხასიათის სიმწევე. ზ. ა. პეგაჩიოვას მიხედვით, ძირითადი ფსიქოლოგიური პრობლემები, რომელსაც სინქრონისტი მთარგმნელი უპირისპირდება მდგომარეობს შემდეგში:

1. ტექსტის თანადროული მოსმენა და თარგმანი;
2. გადართვა ერთი ენის სისტემიდან მეორე ენის სისტემაზე;
3. საშუალება მხოლოდ ერთხელ მოისმინოს შეტყობინება;
4. მთარგმნელის მოკლე მეხსიერების შეზღუდული შესაძლებლობა.

თარგმნის პროცესში ასევე ვხვდებით სხვადასხვა ტიპის შემაფერხებელ გარემოებებსაც, როგორცაა, გაუთვალისწინებელი პრობლემები, რომლებიც ყოველთვის თან ახლავს თარგმანს: (დაბრკოლება ინფორმაციის სემანტიკური აღქმისა და დეკოდირების დროს, თარგმანის ტემპის დაცემა, არალოგიკურობა მოლაპარაკის სიტყვაში და ა.შ.) (კრუპნოვი 1976:27).

ამასთანავე დიდი როლი ენიჭება მთარგმნელის კომპეტენციას, სიტყვათა მარაგსა და გრამატიკული კომბინაციების სათარგმნი საკითხის რელევანტურ, ზედმიწევნით ცოდნას და მთარგმნელის ზოგად ერუდიციას. ეს გარემოებები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ეფექტური და სწორი თარგმანის კუთხით. აღსანიშნავია ის სტრესული გარემო და გადატვირთული სამუშაო პროცესი, რასაც სინქრონული თარგმანი მოიცავს.

თავი III. დარგობრივი შესიტყვების თარგმანის სირთულეები ინგლისური მაგალითებისა და ქართული ეკვივალენტების ანალიზის საფუძველზე

თავი III განიხილავს დარგობრივი შესიტყვების თარგმანის სირთულეებს ინგლისური მაგალითებისა და ქართული ეკვივალენტების ანალიზის საფუძველზე. ვინაიდან სახელმწიფოებს, ასევე ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს შორის ეკონომიკური

ურთიერთობები აქტიურად ვითარდება, ენათმეცნიერება თანამედროვე საზოგადოებაში უდიდეს ყურადღებას უთმობს ინგლისური ტერმინოლოგიის ქართულ ენაზე თარგმნას. სულ უფრო მეტი ადამიანი ამყარებს უცხოურ კომპანიებთან ურთიერთობებს. ამის გამო, ეკონომიკური ტერმინების ერთი ენიდან მეორე ენაზე ზუსტი თარგმნა მნიშვნელოვან ასპექტს წარმოადგენს მხარეთა შორის გაუგებრობის თავიდან აცილების მიზნით.

ეკონომიკური ტერმინი სიტყვა ან შესიტყვება, რომელიც გამოიყენება მოცემული დარგის ლოგიკურად ჩამოყალიბებული ცნების აღსანიშნავად და წარმოადგენს ეკონომიკური თეორიის საფუძველს. ეკონომიკური ტერმინოლოგიის თარგმნისას გასათვალისწინებელია, რომ ეკონომიკური ლექსიკა იყოს მოკლე, სისტემური, ზუსტად გადმოსცემდეს ინფორმაციის, არ შეიცავდეს ემოციურ დატვირთვას. ეკონომიკური ტერმინების თარგმნისას ძირითად სირთულეს წარმოადგენს ის, რომ ცნებას შესაძლოა გააჩნდეს რამდენიმე მნიშვნელობა. აღნიშნული ფაქტი საშუალებას გვაძლევს ეკონომიკური ტერმინები დაიყოს ერთმნიშვნელობიან ან მრავალმნიშვნელობიან ერთეულებად.

სირთულეს წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ ეკონომიკურ ტერმინოლოგიას ინგლისურიდან ქართულად თარგმნისას შესაძლოა გააჩნდეს ან მიენიჭოს სრულიად განსხვავებული მნიშვნელობა. ტერმინ-შესიტყვებების ფორმირება ხდება, ძირითად სიტყვასთან უშუალოდ დაკავშირებული დამაკონკრეტებელი ნიშან-თვისების მქონე ცნებების ტერმინზე დამატებით. ასეთი ტერმინები ფაქტობრივად წარმოადგენენ ჩამოყალიბებულ განსაზღვრებებს, რომლებიც მოცემულ ცნებას აერთიანებენ უფრო ზოგად და იმავდროულად ვიწრო ნიშან-თვისების მქონე კატეგორიაში. შესაბამისად იქმნება თავისებური ტერმინოლოგიური ბუდეები რომლებიც მოიცავს მოცემული მოვლენის მრავალრიცხოვან სახეობას. ამის მაგალითია საგადასახადო სისტემაში არსებული ლექსიკა.

იურიდიული სფეროს მთარგმნელს მრავალფეროვანი საქმიანობის არეალი გააჩნია, რაც მოიცავს კანონებისა და დებულებების, ხელშეკრულებების, დამფუძნებელი დოკუმენტების, მინდობი-ლობების, სანოტარო მოწმობების, იურიდიული მოსაზრებების, სარჩელის განცხადებების,

შუამდგომლობების, საადვოკატო დოკუმენტების, სამოქალაქო სტატუსის აქტების, მოქალაქეთა პირად დოკუმენტების და ა.შ. მასალის თარგმნას.

დოკუმენტის აღიარებისთვის სხვა ქვეყანაში, იურიდიული დოკუმენტების თარგმანი ხშირად მოითხოვს ლეგალიზაციას, აპოსტილს და ნოტარიულ დამოწმებას, რომლებიც მისი ნამდვილობას ადასტურებს. ამრიგად, იურიდიულ თარგმანზე მოთხოვნა არ ამცირებს მოთხოვნებს მის მაღალ ხარისხზე. ლექსიკური ერთეულებისა და იურიდიული ტექსტების სინტაქსური კონსტრუქციების ადეკვატური თარგმნისათვის აუცილებელია გავითვალისწინოთ ექსტრალინგვისტური ფაქტორები, სიტყვის სემანტიკური სტრუქტურა, ასევე დავეუფლოთ მთარგმნელობითი ტექნიკის ხერხებს.

თარგმნისას სპეციალური იურიდიული ტერმინოლოგიის დაუფლება თარჯიმნის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ამოცანაა, რადგან ამ სფეროში ტერმინები მთავარ როლს ასრულებენ, ხოლო მთელი ტექსტის გაგება მხოლოდ ტერმინის სწორად გაგებაზეა დამოკიდებული. მიუხედავად იმისა, რომ ტერმინების ძირითადი მახასიათებლები სიზუსტე და ერთმნიშვნელოვანია, იურიდიულ ტერმინოლოგიას ხშირად ახასიათებს პოლისემია, ანუ სათარგმნი ენის ტერმინს მთარგმნელ ენაში რამდენიმე მნიშვნელობა აქვს. სწორი ვარიანტის შესარჩევად, აუცილებელია ყურადღება მიექცეს ენობრივ კონტექსტს, რომელშიც გამოყენებულია მოცემული სიტყვა. ტერმინები „law და agreement“ მრავალმნიშვნელობის მქონე სიტყვების ნათელი მაგალითებია, რომლებიც ხშირად გვხვდება იურიდიულ ტექსტებში.

მაშასადამე, დარგობრივი შესიტყვებები, თავიანთი სპეციფიკიდან გამომდინარე წარმოადგენს ერთგვარ სირთულეს თარგმანის პროცესში. მათ ახასიათებთ ფიქსირებული ფორმა, რომლის თარგმნა სინონიმური, ეკვივალენტური ან შინაარსობრივი ფორმით სავსებით დაუშვებელია. ეფექტური თარგმანი საჭიროებს დარგობრივი შესიტყვებების დამკვიდრებული და მიღებული ფორმით გამოყენებას.

იურიდიული თარგმანი ქართულიდან ინგლისურად და ინგლისურიდან ქართულ ენაზე არის ორი განსხვავებული

მიმართულების, მაგრამ ურთიერთგამდიდრებელი და მჭიდრო ურთიერთდაკავშირებული პროცესი. ეს ურთიერთობა იმაში გამოიხატება, რომ სიტუაცია, რომელიც პრობლემურია მშობლიური ენიდან უცხო ენაზე თარგმნისთვის, შეიძლება პრობლემური სიტუაციის გამოსავლის წყარო გახდეს საპირისპირო მიმართულებით თარგმნისას. კვლევის პერიოდში ჩვენ გამოვარჩინეთ მრავალი იურიდიული ტერმინი, რომლის თანახმადაც, ქართულიდან ინგლისურად თარგმნისას პრობლემა შეიძლება წარმოვადგინოთ მთარგმნელობითი გადაწყვეტილების მიღებას ინგლისურიდან ქართულ ენაზე თარგმნისას. ტექსტის თარგმნის იურიდიული სისწორის უზრუნველსაყოფის განსაკუთრებული მნიშვნელობის გამო, იურიდიული თარგმანის ამგვარი „დიალექტიკური“ აღრიცხვა, როგორც ჩანს, თარგმანის პრაქტიკის არსებითი ელემენტია.

კვლევის დროს ჩვენ დავადგინეთ თარგმანის შემდეგი დილემები, რომლებიც აუცილებლად წარმოიქმნება იურიდიული თარგმანის პროცესში: ა) დილემის წინაშე მდგომი თარჯიმანი, რომელიც ეყრდნობა საერთაშორისო ხელშეკრულებათა ოფიციალურ ქართულ თარგმანებს ან თარგმანს, რომელიც ითვალისწინებს საშინაო სამართლის ტერმინოლოგიურ რეალიებს, იძულებულია ენობრივ-სამართლებრივ კომპრომისზე წავიდეს. ამ დილემის გადაწყვეტა შესაძლებელია მხოლოდ ტექსტის თარგმნის პრაგმატული ასპექტისა და ექსტრალინგვისტური ფაქტორების გათვალისწინებით. ბ) სათარგმნ ენაზე ნაპოვნი ტერმინოლოგიური ეკვივალენტები შეიძლება იყოს ვიწროპროფესიული ხასიათისა და, შესაბამისად, თარჯიმანი არჩევანის წინაშე დგება მკაცრი ტერმინის გამოყენების, რომელიც შეიძლება ყოველთვის არ იყოს გასაგები ან ცნობილი ტექსტის მიმღებისთვის, და აღწერილობით თარგმანს შორის, რომელსაც საბოლოოდ შეიძლება უპირატესობა მიენიჭოს პრაგმატული კომპონენტის გათვალისწინებით. თარგმანი უნდა იყოს რაც შეიძლება კომპაქტური და გამჭვირვალე, რამდენადაც ეს შესაძლებელია Plain English Campaign-ის პრინციპებზე დაყრდნობით; გ) იურიდიული თვალსაზრისის სემანტიკაში ცვლილებების არსებობის შემთხვევაში, არა მხოლოდ ლექსიკურ ერთეულებში, არამედ ტერმინოლოგიის მომხმარებელთა გონებაში, ხალხის საკმაოდ ფართო წრის მიერ ტერმინის აღქმაში და

ინტერპრეტაციაში, თარჯიმანს უწევს არჩევანის გაკეთება: შექმნას მთარგმნელობითი კოორდინატების ახალი სისტემა, აქცენტი გააკეთოს მხოლოდ ლექსიკონის განმარტებებზე და ლექსიკური განმარტებების გამოყენებით, ან ინტეგრირება მოახდინოს იმ კოორდინატა სისტემაში, რომელიც განსაზღვრულია ტერმინოლოგიის პრაქტიკული გამოყენებით, და მოიძიოს ახალი ენობრივი ტერმინოლოგიური მიმოწერა, რადგან თარგმანისათვის საჭირო ტერმინი "დატვირთული" იქნება სხვა მნიშვნელობით. ამგვარი ძიების ორიენტირი შეიძლება იყოს ტერმინის სინონიმი იმ სემანტიკაში, რომელშიც ცვლილებები მოხდა.

კვლევის დროს ჩვენ გამოვავლინეთ ენობრივი ტერმინების თეორიული მოთხოვნების შეუსაბამობის შემთხვევები და ქართული სამართლებრივი დარგის ტერმინოლოგიური რეალიები. ჩვენი კვლევის პერიოდში გამოიკვეთა შემდეგი ლექსიკური და ლექსიკოგრაფიული ხარვეზები: ორაზროვანი იურიდიული ტერმინები ხშირად სრულად არ არის გაშუქებული არსებულ ქართულ-ინგლისურენოვან იურიდიულ ლექსიკონებში, რომლებიც აღრიცხავს ამ პოლისემანტიური ერთეულების ყველა მნიშვნელობას. ეს გარემოება ართულებს თარგმნას, რადგან თარჯიმანის განკარგულებაში არ აქვს დეტალური და ნათლად სტრუქტურირებული ლექსიკონი და საცნობარო წყაროები. ჩვენ მიერ შესწავლილი ტერმინები და მათი გამოვლენილი მნიშვნელობები ნაწილობრივ საშუალებას გვაძლევს ეს გამოვასწოროთ; ბ) იმის გათვალისწინებით, რომ ზოგიერთი იურიდიულ ტერმინს ახასიათებს ერთიმანეთთან მიახლოებული რამოდენიმე მნიშვნელობა, რომლებსაც ტერმინს მასთან გამოყენებული ზედსართავი სახელი აძლევს, თარგმანის ყველაზე მნიშვნელოვანი ამოცანაა ზოგადი სამართლებრივი მნიშვნელობის შენარჩუნებისას მნიშვნელობის ნიუანსების გადაცემა. ამასთან, არსებული ქართულ-ინგლისური იურიდიული ლექსიკონები ყოველთვის არ ეხმარებიან თარჯიმანს ამ პრობლემის მოგვარებაში. ჩვენი აზრით, ჩატარებული კვლევის ანალიზის შედეგებს გარკვეული წვლილი მიუძღვის ამ მიმართულებით ლექსიკოგრაფიულ კვლევაში. გ) ორენოვანი ქართულ-ინგლისური იურიდიული ლექსიკონების შემდგენლებს სრულფასოვნად არ აქვთ გააზრებული ისეთი ფენომენი, როგორიცაა ენათმორისი პარო-

ნიმობა, რაც იწვევს ლექსიკონებში თარგმანის იმ ვარიანტების შესვლას, რომლებიც ყოველთვის არ ასახავს ინგლისურენოვანი სამართლებრივი გამოყენების რეალური სურათს.

მესამე თავის ბოლო ქვეთავია **მიზნობრივ აუდიტორიაზე გათვლილი რაოდენობრივი და თვისობრივი გამოკითხვის შედეგები**, კვლევის ფორმატი მოიცავს როგორც თვისობრივ, ისე რაოდენობრივ კვლევას. კვლევაში მონაწილეობა მიიღო სხვადასხვა პროფესიის და ასაკობრივი ჯგუფის ადამიანმა, რომელთა საქმიანობის სფერო მოიცავს თარგმანს. როგორც კვლევის შედეგებმა აჩვენა დარგობრივი შესიტყვებები თარგმანის კუთხით საკმაოდ დიდ პრობლემას წარმოადგენს ენის სპეციალისტებისთვის. დარგობრივი შესიტყვებების თარგმანის სპეციფიკიდან გამომდინარე გამოიკვეთა რამოდენიმე ტიპის შეცდომა თარგმანის პროცესში რაც ხელს უშლის აზრის სწორ გადატანას და ეფექტური თარგმანის განხორციელებას. შესიტყვებებში შემავალი კომპონენტების პირდაპირი თარგმანი წარმოადგენს უმთავრეს პრობლემას, ამ კუთხით რიგ შემთხვევებში სრულიად ირღვევა შესიტყვების შინაარსი და კონტექსტი. ასევე გასათვალისწინებელია ქართული ენის სპეციფიკიდან გამომდინარე მიღებული შეცდომები რომელიც სრულიად განსხვავებულ აზრს აყალიბებს ინგლისურ ენაზე თარგმანის დროს. თარგმანის პროცესში მთარგმნელები და თარჯიმნები ხშირად მიმართავენ შესიტყვებაში შემავალი სიტყვების ჩანაცვლებას მათი სინონიმებით, თუმცა შესიტყვებების არსიდან გამომდინარე, შინაარსობრივად ყველაზე ახლო მდგომი სინონიმური სიტყვის გამოყენებაც კი, სრულიად დაუშვებელია შესიტყვების შედგენის კუთხით, რადგან შესიტყვებები შეიცავს ფიქსირებულ სიტყვებს რომლებიც ერთმანეთთან მიმართებაში გამოიყენება

დასკვნა

ინგლისურენოვანი იურიდიული და ფინანსური ტერმინ-შესიტყვებების განხილვისა და პრობლემების ანალიზის საფუძველზე, მთარგმნელობითი მიმართულებით გამოიკვეთა რიგი საკითხები, კერძოდ: თანამედროვე იურიდიული და ფინანსური ორკომპონენტური და მრავალკომპონენტური ტერმინ-

შესიტყვებები და მათი თარგმნის პრობლემები შინაარსობრივი და სტრუქტურული ანალიზის კუთხით; თარგმნადობისა და უთარგმნელობის მომენტი დარგობრივ ლექსიკურ ერთეულებთან მიმართებაში; ეკვივალენტობის ცნება სპეციფიკური ტერმინების თარგმანის კუთხით; ტრანსლიტერაციის და შინაარსობრივი თარგმანის აუცილებლობა ეკვივალენტების არ არსებობის თვალსაზრისით სამიზნე ენაში; იურიდიული და ფინანსური ტექსტების თარგმანი, ინგლისურ და ქართულ ენებს შორის არსებული ლინგვისტური განსხვავებების შეპირისპირებითი ანალიზის მიხედვით და განსხვავებული მთარგმნელობითი მიდგომების გამოყენება დარგობრივ ტექსტებზე მუშაობის პროცესში.

ჩვენს მიერ ჩატარებულ კვლევაში, იურიდიული და ფინანსური დარგობრივი შესიტყვებების კვლევის პრობლემების ანალიზმა აჩვენა, რომ ეს ლექსიკური ერთეულები წარმოადგენენ ლიტერატურული ენის ერთგვარ ქვესისტემას, რომელიც გარკვეულწილად არ ექვემდებარება სალიტერატურო ენის ნორმებს და საჭიროებს სპეციფიკურ მიდგომას მთარგმნელობითი კუთხით. ეფექტური კომუნიკაციის წარმოებისთვის, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება, ადეკვატურად შესრულებულ იურიდიული და ფინანსური ტერმინ-შესიტყვებების თარგმანს. თანამედროვე მსოფლიოში საერთაშორისო ურთიერთობების ეფექტურად დამყარების მიმართულებით, მნიშვნელოვნად გაიზარდა თარგმანის როლი საქმიანი კომუნიკაციის პროცესში, რაც შესაბამისად მოითხოვს დარგობრივი ენის დახვეწასა და სისტემატიზაციას.

ინგლისური და ქართული ტერმინების სემანტიკური და სტრუქტურული თავისებურებების შესწავლისას გამოვლინდა გარკვეული თავისებურებები. ნაშრომში ხაზგასმით არის წარმოჩენილი ის გარემოება, რომ ტერმინ-შესიტყვებების როლი კომუნიკაციის სფეროში საკმაოდ მნიშვნელოვანია, რაც თავის მხრივ, მოითხოვს სწორი ეკვივალენტების შემოტანასა და დამკვიდრებას ქართულ ენაში. შესიტყვებების ზუსტი ანალოგის გამოყენება ენაში, განაპირობებს წყარო ენაში მოცემული ტექსტის სამიზნე ენაში ეფექტურ გადატანას. ეს უკანასკნელი კი

უზრუნველყოფს ხარისხიან თარგმანს და ურთიერთობების შემდგომ განვითარებას დარგობრივ მიმართულებებში.

კვლევა მიმოიხილავს ინგლისურ და ქართულ ტერმინ-შესიტყვებებს და ხელს უწყობს მათ სისტემატიზაციას და ფორმირებას ლინგვისტური კუთხით. ნაშრომი ასევე განიხილავს დარგობრივი ტერმინების შემოტანა-დამკვიდრებასა და ტრანსფორმირებას სამიზნე ენაში. კვლევის ფარგლებში მოვახდინეთ ტერმინ-შესიტყვებების ერთგვარი კლასიფიკაცია, მათი სტრუქტურული და სემანტიკური მახასიათებლებიდან გამომდინარე. ასევე განვიხილეთ ის გრამატიკული, თუ ლექსიკური კანონზომიერებები, რომლებიც განაპირობებს შესიტყვებების ჩამოყალიბებასა და დამკვიდრებას ენაში. სადისერტაციო ნაშრომში გამოვავლინეთ ის ტერმინ-შესიტყვებები, რომლებმაც ენაში დამკვიდრების კუთხით განიცადეს ერთგვარი ტრანსფორმაცია და მეორეს მხრივ, ის ტერმინ-შესიტყვებები, რომლებიც პირდაპირი ფორმით, კერძოდ ტრანსლიტერაციის, ან ტრანსკრიფციის მეთოდით, შემოვიდა და დამკვიდრდა ენაში. კვლევის ფარგლებში ასევე შესწავლილ იქნა ამ ლექსიკური ერთეულების განვითარებისა და ფორმირების ტენდენციები.

ნაშრომში განვიხილეთ ისეთი მნიშვნელოვანი გარემოება, როგორცაა ენების ურთიერთზეგავლენა, ანუ „ინტერფერენცია“, როგორც ამას ლინგვისტები უწოდებენ. იგი გარკვეულწილად განაპირობებს სხვადასხვა ტიპის თარგმანებში ინგლისურ-ქართული იურიდიული და ფინანსური შესიტყვებების გამოყენებასთან დაკავშირებულ პრობლემებს. ნაშრომი ასევე მიმოიხილავს „თარგმნადობისა და უთარგმნელობის“ ასპექტებს, რაც განსაკუთრებით აქტუალურია დარგობრივი ლექსიკური ერთეულების თარგმანის კუთხით. ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება დავუთმეთ, როგორც ინგლისურ ისე ქართულ ენებში კალკირებულ კონსტრუქციებსა და გავრცელებულ შეცდომებზე. ცალკე გამოვყავით ტერმინები, რომლებიც პირდაპირი ტრანსკრიფციული ფორმით შემოდის და მკვიდრდება ენაში. ამასთანავე გამოიკვეთა ბარბარიზმების შემოტანის და ენის „დაბინძურების“ გარემოებები. ასევე გაანალიზებულია ის ინგლისურ-ქართული და ქართულ-ინგლისური ენობრივი დეტალები, რომლებიც ჩვენი აზრით მნიშვნელოვანია

იურიდიული და ფინანსური ტექსტების თარგმანის ეფექტურად შესასრულებლად. ეს გარემოება გარკვეულწილად ეხება ენობრივი გრამატიკული შეზღუდვებიდან გამომდინარე სირთულეებს, რაც თავს იჩენს დარგობრივ ტექსტებზე მუშაობისას და გარკვეულწილად ხასიათდება სპეციფიკური ბუნებით. ნაშრომში ასევე საჭიროდ ჩავთვალეთ იურიდიული და ფინანსური ტექსტის ლინგვისტიკის თვალსაზრისით განხილვა, რადგანაც ტექსტი არის ლინგვისტური შესწავლის ობიექტი, მითუფრო როდესაც საქმე ეხება იურიდიული და ფინანსური დარგის ტექსტების თარგმანს, საყურადღებოა მთელი რიგი სპეციფიკური ლინგვისტური კანონზომიერებების გათვალისწინება.

ნაშრომის ფარგლებში შესრულებულ კვლევაზე დაყრდნობით წარმოვადგინეთ, ტერმინწარმოების სამი ტრადიციული მეთოდი, კერძოდ: ლექსიკურ-სემანტიკური, მორფოლოგიური და სინტაქსური. ინგლისურენოვან იურიდიულ და ფინანსურ ლექსიკაში გვხვდება სემანტიკური გზით წარმოებული ტერმინ-შესიტყვებები, რომლებიც დარგობრივ ენაში აქტიურად გამოიყენება. ენის განვითარების პარალელურად, ტერმინწარმოების საშუალებით საბაზო ტერმინებიდან მომდინარეობს და ფორმირდება ახალი ლექსიკური ერთეულები, რომლებიც შემდგომში თავის ადგილს იკავებს ენის ლექსიკურ კორპუსში. აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ იურიდიული და ფინანსური ტერმინ-შესიტყვებების უმეტეს ნაწილს შეადგენენ ისეთი ტერმინები, რომლებიც მიიღება ლექსიკურ-სემანტიკური მეთოდით და რომლებიც პერიოდულად ამდიდრებს ენის ლექსიკურ ბაზას და მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სრულყოფილი თარგმანის შესრულების კუთხით.

ჩვენს ნაშრომში განგვიხილეთ იურიდიული და ფინანსური ტექსტების ლინგვისტური მახასიათებლები, რომლებიც გარკვეულწილად ართულებს თარგმანის პროცესს და საჭიროებს სათანადო კვალიფიკაციას დარგობრივი თარგმანის კუთხით. იქიდან გამომდინარე, რომ იურიდიული და ფინანსური სფეროს ტერმინოლოგია არასათანადოდაა შესწავლილი, იკვეთება ამ მიმართულებით ჩასატარებელი კვლევების აუცილებლობა. იურიდიული და ფინანსური სფეროს ტერმინოლოგიის ჩამოყალიბებისა და სწორი ეკვივალენტების მოძიების კუთხით,

საჭიროა დარგის სპეციალისტების მჭიდრო თანამშრომლობა ლინგვისტებთან, რათა მოხდეს არსებული მწირი ინფორმაციის გამრავალფეროვნება, დახვეწა და შემდგომი სისტემატიზაცია.

თარგმანმცოდნეობის სფეროს შემსწავლელი კვლევების უმეტესი რაოდენობა ჩატარებულია ლინგვისტების მიერ, ამასთანავე მათ შეიმუშავეს გარკვეული რეკომენდაციები, რომლებიც გასათვალისწინებელია ზოგადად თარგმანის შესრულებისას, თუმცა ჩვენ მიგვაჩნია, რომ დარგობრივი თარგმანის კუთხით ეს მოსაზრებები გარკვეულ გადახედვას საჭიროებს. კერძოდ, იურიდიული და ფინანსური ტექსტების თარგმანთან დაკავშირებული მიდგომები და კანონზომიერებები უნდა შემუშავდეს, როგორც ლინგვისტების ისე, დარგის სპეციალისტების აქტიური ჩართულობით. ეს საშუალებას მოგვცემს ნაშრომში გამოკვეთილი რეკომენდაციები კიდევ უფრო დავხვეწოთ მომავალ კვლევებში და დარგის სპეციალისტებთან ერთობლივი თანამშრომლობით, მოვახდინოთ სპეციფიკური ტერმინების სისტემატიზაცია. ეს კი, თავის მხრივ ხელს შეუწყობს, საერთაშორისო საქმიანობის ეფექტურ განხორციელებას, რომლის შესრულების წინაპირობა სწორი თარგმანია. ჩვენი ნაშრომი, გარკვეულწილად დაეხმარება დარგის სპეციალისტებს უკეთესი ტენდენციების გამოვლენაში და ჩვენი ჩართულობა ამ მიმართულების გასაძლიერებლად მოემსახურება იმ საერთო საქმეს, რომელსაც დარგობრივი ტერმინოსისტემის დახვეწისა და განვითარების კუთხით შევასრულებთ.

ჩატარებული კვლევების შედეგად იურიდიული და ფინანსური დარგობრივი შესიტყვებების თარგმანის კუთხით, გამოიკვეთა მთელი რიგი პრობლემატური ასპექტები:

1. თარგმნადობა და უთარგმნელობის პრობლემა, ტექსტის წყარო ენიდან სამიზნე ენაზე გადატანის კუთხით, რაც გამოწვეულია შესატყვისი ლექსიკური ერთეულების ნაკლებობით;
2. ეკვივალენტობის პრობლემა თარგმანში, ტერმინ-შესიტყვებების გადატანა მათი სინონიმური ეკვივალენტებით, ან მათი შინაარსობრივი დატვირთვიდან გამომდინარე;
3. სწორი ტერმინოლოგიის შესაბამეობა კულტურული გარემოებების გათვალისწინებით, როდესაც სინონიმების გამოყენება ვერ უზრუნველყოფს მართებულ თარგმანს;

4. სტილისტური კონოტაციურობის პრობლემა დარგობრივი ტექსტების თარგმანისას;
5. ტერმინთა ფორმირების ტენდენციები, მათი სწორი შესატყვისების შემოტანა და დამკვიდრება სამიზნე ენაზე;
6. ტრანსლიტერაციის პრობლემა, ტერმინების შემოტანა და დამკვიდრება პირდაპირი ფორმით, როდესაც სამიზნე ენაში არ მოიძებნება ზუსტი შესატყვისი;
7. იდენტური სიტყვების განსხვავებული მნიშვნელობები სხვადასხვა სპეციფიკის დარგებში, რაც საჭიროებს დარგის სპეციალისტის უშუალო ჩართულობას სწორი ეკვივალენტის მისადაგების კუთხით;
8. სალიტერატურო ენის ტრანსპოზიცია დარგობრივ ენაში, როდესაც ლიტერატურულ ტექსტში გამოყენებული სიტყვა, განსხვავებული მნიშვნელობით გვხვდება დარგობრივ ტექსტში;
9. ტერმინ-შესიტყვებების ტრანსფორმაციის პრობლემა, პერიოდულად მათი ახალი, სახეცვლილი მნიშვნელობების ფორმირება და გამოყენებიდან ამოღებული მნიშვნელობების აქტუალობის საკითხი;
10. ბარბარიზმების პრობლემა დარგობრივი ტერმინ-შესიტყვებების კუთხით, რაც განპირობებულია დარგის სპეციფიკით და წარმოადგენს მარტივ, თუმცა გარკვეულწილად არამართებულ ტენდენციას, ლექსიკური ერთეულების შემოტანისა და დამკვიდრების მიმართულებით;
11. განსხვავებული მთარგმნელობითი ტენდენციების გამოვლენის აუცილებლობა, მათი სწორი შერჩევა და გამოყენება ზუსტი თარგმანის განხორციელების კუთხით;
12. ორკომპონენტური და მრავალკომპონენტური ტერმინ-შესიტყვებების თარგმნის პრობლემატიკა;
13. გრამატიკული სტრუქტურების სწორი თარგმანი. მაგალითად: მოდალური ზმნების, წინდებულების, მოქმედებითი და ვნებითი გვარის მართებული გამოყენება.

ლინგვისტური განსხვავებებიდან გამომდინარე ქართულ და ინგლისურ ენებში, თარგმანის მიმართულებით არსებული ზემოთ აღნიშნული პრობლემები საჭიროებს გადახედვას და სისტემაში მოყვანას. დარგობრივი ტექსტების თარგმანთან დაკავშირებით აუცილებელია მჭიდრო თანამშრომლობა დარგის

სპეციალისტებთან, რათა თავიდან ავიცილოთ ენობრივი ნორმების დარღვევა და ქართული ენის „დაბინძურება“, როგორც ამას არაერთი ენათმეცნიერი უწოდებს. ტექსტზე მუშაობის პროცესში გასათვალისწინებელია რამოდენიმე ეტაპი, რომელიც მთარგმნელმა ან თარჯიმანმა ზედმიწევნით სწორად და ყურადღებით უნდა გაიაროს. კერძოდ, უნდა უზრუნველყოს სათარგმნი ტექსტის სიღრმისეული გაცნობა და მისი მომზადება სათარგმნად. ასევე, თარგმანის შესრულების პროცესში აუცილებელია სწორი მთარგმნელობითი მოდელის შერჩევა და მთარგმნელობითი ხერხების ლავირება, რათა სწარმო ენაზე მოცემულმა ტექსტმა, მაქსიმალურ ეკვივალენტობას მიაღწიოს სამიზნე ენაზე. თარგმანის შესრულების საბოლოო ეტაპს წარმოადგენს, მისი გადამოწმება, როგორც დედანთან მიმართებაში, ასევე საჭიროების შემთხვევაში დარგის სპეციალისტთან, ენობრივი სიზუსტის დაცვის კუთხით.

ოცდამეერთე საუკუნე განსაკუთრებით გამოირჩევა საერთაშორისო ურთიერთობების განვითარებით. გლობალიზაციამ ხელი შეუწყო სხვადასხვა ერების საქმიან თანამშრომლობას, ამ მიმართულებით განსაკუთრებით აქტუალურია იურიდიული და სამართლის სფეროში მიმდინარე პროცესები, რომლის ეფექტურად განხორციელებას განაპირობებს სწორი კომუნიკაცია, კერძოდ ეფექტური თარგმანი. ასევე იკვეთება, ინგლისური ენის, როგორც სამუშაო ენის მნიშვნელოვანი როლი აღნიშნული თანამშრომლობის გაფართოების კუთხით. დარგობრივი თარგმანი, რომლის კვლევა წარმოადგენს ერთგვარ სიახლეს, არის ამ საერთაშორისო პროცესების განუყოფელი ნაწილი. ამიტომ მიგვაჩნია, რომ საქართველოში არსებული ამ დრომდე არასათანადოდ შესწავლილი იურიდიული და ფინანსური დარგის მასალა, საჭიროებს გადახედვასა და სისტემატიზაციას და ახალი კანონზომიერებების შემოღებას. შესაბამისად, ვიმედოვნებთ, რომ ჩვენს ნაშრომში ჩატარებული კვლევები და გაზიარებული დასკვნები პოზიტიურ როლს შეასრულებს ლინგვისტიკაში დარგობრივი მიმართულებით შემდგომი კვლევებისა და შესწავლის პროცესში.

სადისერტაციო თემასთან დაკავშირებული პუბლიკაციების ნუსხა:

1. “Cognitive and functional approach to technical collocations. ტექნიკური შესიტყვებების კოგნიტიური და ფუნქციო-ნალური მიდგომა”. Journal Association 1901 “SEPIKE”, Edition 22, p-ISSN: 2196-9531; e-ISSN: 2372-7438: Journal Association 1901 SEPIKE, US Edition.
2. “შესიტყვებების გამოყენებასთან დაკავშირებული პრობლემები ინგლისური ენის შესწავლის კუთხით”. კულ-ტურათაშორისი კომუნიკაციები, N31, 2019, ISSN 1512-4363.
3. “ლექსიკური და გრამატიკული შესიტყვებები როგორც მომიჯნავე ცნებების ინგლისური ენის შესწავლის კუთხით”. საქართველოს ახალგაზრდა მეცნიერთა საზოგადოებრივი აკადემია, საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ინტელექ-ტუალი“ N 37, 2018, ISSN 1512-2530

**St. Andrew the First - called Georgian University of the
Patriarchate of Georgia**

**The School of Humanities and Law
Doctoral – Educational program “Philology”**

With the right of manuscript

Nino Khuberashvili

**The role of collocations in field translation
(law and finance texts)**

**Based on the examples of Georgian and
English languages**

Dissertation Abstract

Submitted for PhD in Philology

0232.1.3 Philology

Tbilisi

2020

The dissertation thesis has been conducted at the School of Humanities and Law of St. Andrew the First-called Georgian University of the Patriarchate of Georgia.

Scientific Supervisor: Lela Abdushelishvili, Doctor of Education Science

Official Assesors:

1. Maia Margania, Doctor of Philology

2. Madona Shelia, Doctor of Philology

The dissertation will be defended at _____ on _____ 2020 at the dissertation commission session of the philology section of the dissertation board of the Faculty of Humanities and Law at St. Andrew the First-Called Georgian University of the Patriarchate of Georgia.

Due to the state of emergency, the defense of the dissertation thesis will be held online. Involvement in the process of public defense of the dissertation thesis is available via the following link:
<https://zoom.us/j/8978585107>

The dissertation thesis is available at the Scientific Library of St. Andrew the First-called Georgian University of the Patriarchate of Georgia.

The dissertation abstract was distributed on „_____“ _____, 2020.

Scientific Secretary of the Philology section of the Dissertation Board:
Doctor of Philology
Nino Mamardashvili

General review of the dissertation

The dissertation investigates the role of field related collocations in law and finance texts and their translation problems. It reveals the ten tendencies that should be considered when translating law and finance field related texts, in order to achieve effective translation. The thesis paper discusses field related collocation translation issues and the methods of their translation. It also represents the main linguistic characteristics that define the arrival of the collocations in the language. It also highlights the circumstances that prove the role of effective translation in the process of communication. It also studies the main tendencies of field related collocation formation and the tendencies that should be considered for proper translation.

It should be noted that, due to the political and economic factors happening in Georgia, the field translation has recently become increasingly actual. Consequently, the thesis discusses the areas, that require translation in their fields. The dynamic processes happening in different countries, for developing business cooperation, defined the arrival of fixed phrases and expressions in international translation practice.

The thesis paper analyses the tendencies of enriching Georgian language with new law and finance field related collocations. The developmental business processes around the world are followed by arrival of new lexical units in translation studies, namely in international juridical and financial field related terminology. The thesis discusses the problem of dynamic equivalence and the characteristics of law and finance field related terminology and the texts they are used in. It also defines the linguistic role of field related terminology. It also deals with matching proper Georgian equivalents and their establishment into Georgian language. A significant part of the thesis paper, is devoted to the adequacy of translating juridical and financial texts and investigates the problems of equivalence that arise in law and finance field related text translation. The developmental processes in the area of business and politics, has played a major role in defining an active status of field related language research. The development of business and politics is directly linked to translation problems and the systematisation of field related terminology, because effective translation is the only tool in the cooperation processes.

The thesis paper investigates the influence of English language terminology on Georgian lexical units and the formation of field related terminology. The thesis discusses the problem of equivalence and the tendencies that should be noted for effective translation and the arrival of new terminology into Georgian language. It highlights the role of field related terminology in field translation, the adequate translation of field related texts,

the problems related to field terminology translation, that causes several problems in translation processes and prevents us from achieving successful translation in different areas.

The relevance of the topic

The scientific importance of the dissertation is defined by close business and political cooperation of Georgia with different countries. This cooperation has a great demand of communication and translation, that includes effective field related translation and the use of proper terminology. The terminology itself needs future research and systematization. The law and finance field related terminology is a relatively new direction due to its active status in international communications nowadays. The lack of research and the novelty of the field represents the importance of carrying out future studies of the field. The use of terminology and its proper equivalents need to be actively investigated, in order to achieve effective translation. The aim of the dissertation is to classify law and finance field related terminology and define the arrival and establishment of proper terminology into Georgian language. To reveal the tendencies that define the formation of language system and define the problems to achieve effective translation and communication.

The scientific novelty of the dissertation

The scientific novelty of the thesis paper deals with structural and semantical analyses of law and finance field related collocations, the problems of translating juridical and financial texts into Georgian language and their specific characteristics. The thesis gives several recommendations that should be considered in terms of effective translation methods. It also suggests classification of field related collocations according to their origins and practical use.

The practical value of the thesis derives from the research materials which can be used as a teaching material in general and field related language courses. The content of the thesis paper will help translators and interpreters to establish effective communication in their work. The consideration of prior mistakes will enable them to make proper future translations. Research materials are taken from the following sources: English – Georgian and English – English dictionaries of specific fields and also from general English dictionaries, online English dictionaries, practitioner translator/interpreters' personal glossaries. Also the material is taken from

different law and finance field related documents, such as The constitution of Georgia, Juvenile justice code, Association agreement, agreements, translations of European Union directive, financial documents.

The thesis paper includes the study of language development tendencies and the field related terminology translation problems, specifically law and finance field related collocation translation. Due to the fact that this area is not thoroughly investigated, we decided to carry out a field translation problem research and present as a thesis paper. As the country is oriented to establish close links with European Union and strives for future enrollment in it, there is a great demand on fluent English language use. It also involves translation of different legal and financial documents and achieving international effective communication, through which different terms and collocations arrive and later on are established into Georgian language.

Goals and tasks of the Study

The aim of the thesis paper is to review field related terminology, reveal new tendencies and implement them in translation studies. It also deals with arrival and establishment of proper equivalents of law and finance field related collocations into Georgian language. The revelation and use of effective translation methods and field related translation problems of several specific terms. It also reviews practical and theoretical issues of field translation and supports systematization of specific lexical units. The thesis analyses translation problems related to the semantical differences of English and Georgian languages and defines structural characteristics in order to achieve effective communication.

The collocations are fixed expressions, which exist in language as ready-made lexical units. Their proper use and sufficient knowledge enable translators and interpreters to convey the meaning quickly and effectively into the target language. A good knowledge of fixed phrases and expressions shows a fluent language knowledge of the translator and interpreter as well, because these lexical units are an integral part of the language and their proper use shows a sufficient knowledge of a foreign language.

Scientific novelty and main propositions of the dissertation

Translation plays a crucial role in international business and political cooperation. It is the only way of effective communication. The thesis paper deals with structural and semantic analyses of law and finance field related collocation translation problems and suggests several recommendations related to selecting effective translation methods. It also reviews the circumstances that should be considered for the arrival and establishment of field related collocations into Georgian language. A major part of field related terminology has equivalents in the target language. However, some terms and expressions have no equivalents and they need a method of transliteration, or conveying the meaning through the idea. The analyses of juridical and financial documents, which was carried out in the thesis paper, revealed several circumstances that should be considered in field related translation. The specific terminology needs some formation and a proper arrival and establishment of these lexical units into Georgian language.

The thesis paper represents structural and semantic analyses, specific characteristics of field related terminology translation and its specifics which is defined for the first time. It also suggests several recommendations related to effective translation methods. Research materials are taken from the following sources: English – Georgian and English – English dictionaries of specific fields and also from general English dictionaries, online English dictionaries, practitioner translator/interpreters' personal glossaries. Also the material is taken from different law and finance field related documents, such as The constitution of Georgia, Juvenile justice code, Association agreement, agreements, translations of European Union directive, financial documents.

Theoretical and methodological bases of the research

The thesis paper uses a complex method for finding solutions to translation problems, that involves analyses of linguistic materials, revelation of language differences, selection of proper translation methods, methods of counter systematic analyses, structural-semantic and contextual analytical methods.

Theoretical value of the dissertation

The theoretical value of the dissertation is that, qualitative and quantitative research findings enable us to define specific characteristics of law and finance field related collocation translation and define the circumstances that should be considered in field related translation in Georgian language, find out the field terminology translation tendencies and remedy field translation problems of equivalence. It should be noted that, the findings play a significant role in solving field related translation problems and linguistics formation of the lexical units.

Practical value of the dissertation

The practical values of the thesis paper is that it will enable translators and interpreters to use research finding for effective communication in their work. Also the field related translation tendencies revealed in the study represent a valuable material for general and specific language courses. It will also be helpful for business, law and economic faculty students in language acquisition. It will also play a significant role in solving field related translation problems and maintaining effective international cooperation.

The structure of the thesis paper

The thesis paper consists of introduction, three main chapters, ten sun chapters, conclusion and bibliography. The first chapter deals with theoretical issues of collocations. The second chapter discusses the specific characteristics of field related translation. The third chapter investigates the problems of law and finance field related collocations, based on the examples of Georgian equivalent analysis. The conclusion analyses the findings of qualitative and quantitave research carried in a Google form. The thesis paper consists of 165 pages, its also includes a bibliography consisting with 179 source materials.

General review of the disertation

Translation studies investigates translation problem equivalence. The research findings carried out in translation fiels support historic, cultural and

social development of the language. The language evolves simultaneously with the global processes happening worldwide, as it represents intercultural communication tool. Effective communication requires a proper use of the language. Literal and communicative language have always been a survey topic, as they are the only way of communication between people of different nations during the centuries. As for the popularity of field related terminology, it is a result of international business and political communication. Field related vocabulary is partially different from literal language due to its specific characteristics. Consequently a translator, or an interpreter needs a fluent knowledge of the specific field related terminology, so that to establish effective communication. The main point is that, who should be responsible for an effective translation a translator/interpreter, or a specialist of a specific field with a knowledge of English language.

The Euro-Atlantic course of Georgia that the country follows, involves business relations, in which translation is the only tool of effective communication. English is an international language for business and cooperation, as the majority of the countries speak English as their first, or second language. Translation is widely used in maintaining international relationships and conveying proper meaning from the source to target language is crucially important in these processes. This is the key factor of carrying out active research in field related language and its equivalence problems.

The parties in business communication use English as a working tool and for conveying meaning effectively they need effective communication that requires fluent knowledge of the language. If there is a miscommunication between the parties it also can be a reason of improper language and cultural awareness. These are the reasons of problem complexity and require urgent solutions to improve business relationships and further effective cooperation.

It should also be highlighted that, scientific and technological development resulted in technical language transformation. New terms and fixed expressions flow into the language permanently, which needs their systematization and equivalent establishment into the language. Nowadays, Georgian translators and interpreters face a dilemma of translating juridical and financial field related texts, as the cooperation in these fields requires effective translation. Constant development of law and finance field results in lexical refinement of the language. This aspect forces the linguists carry out further research and investigate the area thoroughly. Georgian language is not an exception and the systematization of law and finance field related terminology is an area of linguistic interest in our country as well. It has always be a problem to find proper equivalents to international words in

Georgian language. The language users face translation problems due to the lack of field related dictionaries and equivalent Georgian terms and expressions.

Chapter I. Theoretical issues of collocation review

Part I covers theoretical issues concerning collocations. Despite a long time, research of collocations, they are still intensively being investigated due to the fact that, collocations are a structurally and semantically heterogenous phenomenon, that itself makes the research process even more difficult. In linguistics they distinguish three main indicators related to the collocations as lexical units:

- Structural fixedness.
- Monolithic transformed meaning.
- Expressive – emotional character.

Collocations are used in a ready, fixed form in a language. In linguistic literature they are used as idiomatic, lexical units. Collocations are an integral part of the language. Consequently, they play a crucial role in the enrichment processes of lexical corpus data. Language development disturbs us from defining fixed number of collocations existing in language, because language is a living organ that stimulates formation and implementation of collocations in language corpus. The formation and implementation process of collocations has been occurring simultaneously with social, language, historical and cultural processes. Consequently, collocations reflect the social and philosophical experiences of the nations, that they have gained during the decades. Collocations also represent the history, psychology, traditions, culture, social and political life, social – economic relationships existing among the nations speaking the language collocations emerge in. In addition, collocations are discussed concerning reality and thinking ability.

Collocations should be explored through different aspects such as: expressiveness, visualization, intensity and evaluation. Consequently, the study of collocations has been increasingly developed and refined concerning its characteristics, which the scientists have classified in different ways. Context plays a major role defining the meaning and concept in which they are used. Context helps to define the meaning of vague co-occurred lexical units. Context supports the realization of collocations, plus it reveals their specific meaning and characteristics.

Collocation, as a field related term, is defined according to five main definitions, which function differently:

The co-occurrence of lexical units in text, their fixedness and interdependence despite the fact that they create syntax model or not.

The co-occurrence of lexical units in syntax is restricted in use, due to general rules and regulations, which is called “free collocation”.

The co-occurrence of lexical units in syntax is restricted in use, not only because of the general rules and regulations, but also because of the usage rules of its constituent elements, which is called “restricted collocation”.

The co-occurrence of lexical units in a creative way, that contradicts general rules and regulations of fixedness restriction, which is called “creative combination” rather than collocation.

The tendency of co-occurrence of lexical units with a preposition or grammatical structure, such as infinitive or case, which is called a “colligation” so called “grammatical collocation” and is different from a “collocation” that is considered as a “lexical collocation”.

To sum up, we continually form new collocations using existing collocational range and deliberately match different words in order to get a new collocational meaning. As we have mentioned before, we can use existing language model as a background in order to form new collocational ranges with new meanings. Newly formed collocations are implemented in a language through their use and as a result they become an integral part of the language. These collocations later can be used in communication with specific meanings and it's a permanent process itself.

Chapter II. Special characteristics of field translation

Part II reviews specific characteristics of field translation. Translation studies was formed in the late 20th century. It has been developing and becoming more complex during the centuries. Despite the fact that the period is known as a climax of translation development, it is considered to be the time of translation process theoretical review. Any theory is based on specific practice, that is the keypoint in forming practical value of translation. Practical experience has itself supported the formation of new discipline known as science of translation.

The documents in field related translation are also significant due to their syntactic characteristics, such as: the structure of simple and complex sentences, subordinate clause, affirmative sentences (not exclamation and question sentences), frequent use of passive voice, the lack of stylistic forms (except for somatic metaphors), no use of direct speech and e.t.c. However,

there are significant differences among them to mention, for example: narrative aspect is more suitable to correspondence and contracts. In manual there are exclamation sentences as well. Despite the fact that question and exclamation sentences are not used in field related documents, in correspondence there may appear such sentences in minor cases. Text organization is quite an important factor in field related texts. They are divided into paragraphs, there can be a significant number of titles and sub titles in instruction manuals, field related contracts are divided into articles and sub articles.

Field translation is considered to be less challenging in some ways, as it does not require any literary forms and its main objective is to express the authors opinions properly and exactly. Also a translator/interpreter should maintain specific characteristics of the author. In order to analyze given text, a translator should be aware of the information mentioned in the text and related foreign terminology of the topic. The main characteristics of field translation are exact expressiveness, well defined sentences and brief formation. In the process of translation a translator/interpreter is obliged to express author's ideas exactly and clearly, use appropriate style of given text, that would be more interesting for the readers in the target language.

Field translation is the work that should be done only by qualified field specialists in order to be fulfilled professionally. They should know the specific field properly as well as the terminology used in it, fluent language skills are also of great importance and above all to express themselves effectively in target language and do not violate original style and idea of the text. The main difficulty of the field translation is to translate specific field terms from one language into another. It ultimately requires simultaneous use of field related dictionaries as well as explanatory dictionaries.

Field translation is the way to exchange field related, specific and scientific information with people of different nations. Field related texts are considered to be documents, dictionaries, brochures, instruction manuals and contracts. Field related text translation faces several problems, we tried to specify five main ones:

Maximal accuracy;

The mistaken terms and expressions can violate the whole idea of the text;

Field related texts must be arranged according to specific suitable standards;

Texts must involve scientific, academic style;

Field related texts must be organized logically, clearly and accurately.

Field related translations is quite challenging and time consuming. It is a result of long and intense research in specific field. A translator /interpreter should be highly qualified and have fluent knowledge of source and target language as well. Although, according to the practical experience, field

translation does not necessarily require deep knowledge of all fields. In order to make a good translation, the translator/interpreter should foresee formal and logical style organization of field related material. It should also be mentioned that, it is quite difficult to fulfill adequate translation, if the translator/interpreter is not aware of the lexical-grammatical regularities that the bases of field related literature involves. However, field related texts can be properly analyzed just by those who have sufficient knowledge of related specific field.

Maintaining communicative and pragmatic equivalence in translation is an important factor, that results in proper, pragmatic use of the text. Also, simultaneous and mechanical translation is quite problematic. Simultaneous translation involves translating from a source language into a target language at a time. Consequently, this form of translation involves various psychological and field related difficulties. According to Z. A. Pegachov, the main psychological problems that an interpreter faces are as follows:

1. Listening to the text and translating it simultaneously;
2. Switching from one language system into another one;
3. listening to the text, or message only once;
4. Limited capacity of the brain function.

There occur several obstructions in translation, such as sudden problems, that is the part of translation processes, like hesitation in semantic analyses and decoding information, decreased pace of translation, illogical speech and e.t.c. (Krupnov 1976:27).

In addition the qualification of a translator/interpreter plays an important role, also a good lexical knowledge can be another advantage, as well as using good grammatical structures and general knowledge of the translator/interpreter. These circumstances play a major role in proper and effective translation. Plus this, the stressful atmosphere and busy schedule in which simultaneous translation takes place is significant to mention.

Chapter III. The problems related to collocation translation of specific field, based on analyses of English and Georgian equivalents

Part III discusses field related collocation translation problems based on the analyses of English examples and their equivalents in Georgian language. Due to the fact that economic relationships are developing fast among individuals and representatives of the companies, translation studies pays a

big attention to translation of English terms into Georgian in our modern world. More and more people arrange business deals with foreign companies. So, exact translation of specific terms from one language into another is a significantly important factor, in order to avoid misunderstanding.

Economic term or collocation is a lexical unit, which expresses logical expression of the specific field and represents economic theory bases. In the translation process of economic terms, it must be considered that, economic lexical units are brief, systematical, expressing accurate information and without emotional characteristics. The main difficulty of translating economic terms is that, the lexical unit may have several meanings. The mentioned factor enables us to divide economic terms into monosemantic and polysemantic lexical units.

One of the significantly challenging aspect of economic field translation is that an economic term can hold, or the be given absolutely different meaning when translating from English into Georgian language. The formation of terms and collocations is based on matching a word with specific meaning to the node. These terms are considered as formed expressions, which assign given expression to a particular, limited category. Therefore, specific terminological chunks are formed, that include various ways of given phenomenon. A good example is terminology existing in the payment system.

Law field translators/interpreters have a wide range of work to do, that includes translation of laws and regulations, contracts, power of attorney, notarial certificate, the constitutive acts, legal opinions, complaint letter, motions, advocacy documents, civil status acts, personal documents of the citizens and etc.

In order to recognize the documents abroad, translation of legal documents frequently requires legalization, Apostille and notary certification that proves its authenticity. Therefore, demand for legal translation does not reduce the demand for its high-quality translation.

In order to translate syntactic structures of lexical units and law field texts adequately, we should consider extralinguistic factors, semantic structure of the word and study translation techniques.

The knowledge of specific, field related law terminology is one of the important tasks for translator/interpreters, because terms and expressions play a significant role in this field, as the texts analyses is closely linked to the proper translation of these lexical units. Despite the fact that main characteristics of the terms are accuracy and uniqueness, law field terminology is often polysemic, which means that the source language term has several meanings in target language. Language context in which the lexical unit is used, should be considered carefully for choosing proper

variant in translation. The terms „law” and “agreement” are good examples of polysemic words, that are often used in law field texts.

Therefore, field related collocations, due to their specific characteristics cause several problems in translation. They have fixed forms and can't be translated using their synonyms, direct equivalents or according to general meaning of the word. Effective translation requires the use of fixed and accepted form of field related collocations.

Law filed translation from English into Georgian language and visa versa, are two different interrelated fields, they differ in some aspects, but are closely interdependent as well. This relationship means that problems that occur from translating from native language into a foreign one, can serve as solution to translation from foreign language into a source one. In the research, we have distinguished several field related terms, that show how can we benefit from problems occurring in translation from our native language to a foreign language and consider them while translating from a foreign language into a native one. Georgian – English translation requires decision making and finding prompt solution to the problems that translators/interpreters face in this process. Due to significance of legal accuracy in translation of legal texts, the so called “dialectic” record of the legal translation is a vital component of translation process.

The research process has revealed several translation dilemmas, that law field related text translation faces: 1. Translator/ interpreter facing a dilemma is forced to split the differences between linguistic and legal components since he/she is guided by the original Georgian translation of international agreements or terminology realia that is stipulated by terms of domestic law. The solution to the given dilemma is to consider pragmatic aspects and extralinguistic factors. 2. The equivalents in target language can be closely field related, so the translator/interpreter has to use specific field related terminology, which may not always be clear and understandable for the recipient. Also, they may choose the equivalent term according to the descriptive translation, that may appear to be more acceptable due to its pragmatic component. Translation should be as compact and transparent as possible, it can be achieved based on the principles of “Plain English Campaign”, which was founded in 1979 by Chrissie Maher, the company is a world leader in plain language advocacy, working to persuade organizations in the UK and abroad to communicate with the public in plain language. 3. In law field translation the interpreter/translator has to make a choice because of semantical changes, not only in lexical units, but also in language user's mind, the perception and interpretation of the term in language users, they either create new translation coordination system, use the dictionary definitions only and guide using them, or integrate in the

coordination system, which is defined by practical use of terminology and find new language terminology, as a new term will have different meaning. We can aim at finding synonymous term in the semantics, where the changes occurred.

In the research we have found out unmatched theoretical demands of language terms and terminological realities of Georgian law field related terminology. We have also highlighted several lexical and lexicographical problems in the research, such as: vague terms in law field translation are not defined properly in existing English – Georgian dictionaries, that define all the meanings of the polysemic words. It makes the translation more challenging, because translators/interpreters do not have detailed and well-structured dictionaries and resources. The terms and their meanings that we investigated so far, enable us to improve this at some extent. Considering the facts that some law field related terms have several close meanings, which are defined by collocated adjectives allows us to express the meaning and maintain the law field related term in use. Also, it should be mentioned that Georgian – English law field dictionaries not always prove to be helpful. The results of the carried survey play an important role in lexicographical studies. The authors of Georgian – English law field dictionaries consider interlinguistic paronymy that causes the change of the versions in the dictionaries, that do not represent a real use of the law field related terminology.

The third part represents **qualitative and quantitative survey results aimed at target audience**. In the survey there were involved people of different professional background and age, whose work includes translation at some extent. The survey found out that the translation of the field related collocations is quite challenging and problematic issue for language specialists. Due to the specific characteristics of the field related collocation translation, we have identified several types of translation mistakes, that disturb effective and accurate translation and meaning transformation from the source to the target language. The direct translation of collocation components is the main problem, it violates the meaning of the fixed expression and the context. Also, we should consider Georgian language specifics that cause severe mistakes in translation into English and consequently we get absolutely different meaning in the target language. In the translation processes, translators/interpreters sometimes replace collocation parts with their synonyms. However, even the closest synonymous meaning can violate the meaning due to specific characteristic of the collocation, because collocations consist of specific, fixed words that co-occur together and are interdependent.

Conclusion

According to the survey results carried out in the thesis paper, we have defined several law and finance collocation translation problems. They are as follows: translation problems related to the structural characteristics of two, or multicomponents law and finance field related terminology; the problem of equivalence in field related terminology; transliteration and non-direct translation, when the concept is conveyed in a descriptive way, when there is no exact equivalent in the target language; the linguistics differences in juridical and financial text translation and different translation methods for effective translation.

The research findings of law and finance field related collocations show that these lexical units are a sub system of literary language, do not follow literary norms and need specific problem solution. Effective communication needs adequate translation of juridical and financial texts, namely proper field collocation use. Business communication requires proper language use, consequently field terminology needs further systematization and refinement.

The semantic and structural analyses of Georgian lexical units revealed several specific tendencies. The thesis paper highlights the importance of effective translation of field related terminology, that involves arrival and establishment of Georgian equivalent lexical units in our language. Conveying the meaning through exact equivalents enables affective translation from a source into a target language, which results in a further business cooperation.

The survey reviews English and Georgian fixed expressions and collocations and supports their systematization and linguistic formation. The thesis also discusses the arrival, transformation and establishment of lexical terms into a target language. In the thesis, we classified the collocations according to their structural and semantic characteristics. We have also analysed the grammatical and lexical circumstances that enable the formation and arrival of new lexical units into the language. We have identified the terms and collocations which we transformed or transliterated into the language and used the method of transcription. The research has also dealt with the development and formation tendencies of terms and collocations.

The thesis paper also investigated some significant tendencies such as, influence of one language over another – „interference”. It involves the use of field related collocations in different field of translation. It also deals with the problem of equivalence, which is notably a difficult aspect of field translation. We have highlighted the problems of direct translation and identified the terms and expressions which arrive though transcription

method. The thesis investigated problems related to archaisms and their arrival and establishment into Georgian language and the tendencies that should be noted when translating field texts into Georgian. This aspect is quite significant in grammar due to its specific nature. We have also carried out linguistic analyses of juridical and financial texts, as the text represents an object of linguistic study. When it comes to studying juridical and financial field related texts, there are several circumstances to be noted.

According to the survey results we have identified three main traditional approaches of term formation, such as: lexical-semantic, morphological and syntactic. In English and Georgian languages there are several terms that derived from term formation methods and are actively used in juridical and financial terms. New terms and expressions are formed from the basic words and are part of a language system. It should be noted that, law and finance field related terminology is mainly formed through lexical-semantic method and permanently enrich linguistic corpus data and play a significant role in effective translation.

In the thesis paper we have analysed specific characteristics of juridical and financial texts, which cause some difficulties in field translation and requires specific qualification. Due to the fact that law and finance field related terminology is not properly investigated, there is a need for further research. In order to introduce proper terminological system, the cooperation of translators and interpreters with the representatives of special fields is crucially important.

The main research in linguistics was carried out in literal English language and several recommendations were given to translators and interpreters. However, we believe that those recommendations need to be refined and a cooperation between linguists and the specialists of different fields is crucially important, namely in the field of law and finances in order to maintain effective translation. This cooperation will guarantee future development of the language and its systematization. The results will enable effective business and political cooperation, in which translation plays a huge role. Our thesis paper, will help language users to reveal better tendencies and our involvement in these processes will fulfill future goals in the way of language systematization and refinement of the terminology.

According to the research finding carried out in the thesis paper, we have identified several field related collocation translation problems:

- The problem of translation equivalence from the source to the target language, which is caused by the lack of equivalent terms;
- The problem of equivalence in translation using synonymous textual units, or through the meaning;

- Using proper equivalents, considering cultural background, when synonymous words can't guarantee proper translation;
- Stylistic connotation in field related text translation;
- The formation of lexical units, introduction and establishment of proper terms into the language;
- The problem of transliteration, the arrival and establishment of lexical units into the language, when there is no exact equivalent;
- The difference of identical lexical units in different fields, that's needs direct involvement of field specialists, in order to match proper equivalent;
- The transposition of literary language in field translation, when a literary meaning of a word is changed in field translation;
- The transformation problems of terms and expressions, the establishment of new terms and active meaning of old ones;
- The problem of archaisms in field related terminology, which is an easy, but improper form of conveying the meaning;
- The revelation of new translation methods and selection for effective translation;
- The translation problem of two and multi-component lexical units;
- Proper translation of grammatical structures, such as the use of modal verbs, prepositional phrases and passive voice;

Due to the linguistic differences, above mentioned problematic circumstances need to be systemized and refined in Georgian and English languages. In order to find out solutions to translation tendencies, we need to cooperate closely with the professionals of specific fields as well as with translators and interpreters. It will also enable us protect the language norms and regulations. When translating field texts there are several stages that a translator or an interpreter should follow very closely. They have to analyse the text deeply and prepare it for future translation. Also they have to select an effective translation method and switch to different one if there is a need for effectively conveying the meaning. The final stage of translation is to double check the translated text and compare it with the original one. These recommendations are quite useful for a proper translation.

21st century is the era of international cooperation development, which is defined by business relationships. The process of globalization enabled different people to maintain and improve business deals. The fields of business and politics are actively involved in these processes. Effective communication is the only tool for further development of their cooperation. Translation studies is an integral part of these processes, therefore it needs further research and development. Consequently, we consider that the carried research in translation studies in our country is not done thoroughly and it

needs further works, namely in the fields of law and finances. These fields need refinement and systematization in order to reveal future linguistic tendencies. To sum up, we believe that research findings carried out in the thesis paper and suggested conclusions, will have a positive effect in further linguistic studies and research.

The list of publications related to the dissertation:

1. “Cognitive and functional approach to technical collocations. Journal Association 1901 “SEPIKE”, Edition 22, p-ISSN: 2196-9531: e-ISSN: 2372-7438: Journal Association 1901 SEPIKE, US Edition.
2. “Problems related to collocation use in English language acquisition”. Intercultural communications - N31, 2019, ISSN 1512-4363.
3. “Collocation and colligation as related aspects in English language acquisition”. Georgian Social Academy of Young Sciences – International Scientific Journal “Intellectual” N 37, 2018, ISSN 1512-2530